

20.5.2016

YM70/04/2016

kirjaamo@lvm.fi
liikennekaari@lvm.fi

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite LVM/2096/03/2015
Hänvisning

Asia Luonnos hallituksen esitykseksi liikennekaareksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi
Ärende

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi liikennekaareksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Liikennekaari on osa hallituksen kärkihanketta, jolla toteutetaan hallitusohjelman kärkihankkeita digitaalisen kasvu ympäristön rakentamiseksi sekä säästöjen sujuvoittamiseksi.

Ympäristöministeriö näkee hyvänä liikennekaaren valmisteluun liittyvän toimialan kokonaistarkastelun. Uudenlaisten liikkumispalveluiden syntyminen ja kilpailun lisääntyminen avaa mahdollisuuksia kuljetusten monipuoliselle järjestämiselle, ja sen avulla on mahdollista saada myös kustannussäästöjä.

Ympäristöministeriö kannattaa esityksen tavoitetta avata liikkumispalveluja koskevia olennaisia tietoja sekä velvoitetta luoda yhteen toimivia lippu- ja maksujärjestelmiä. Ne edesauttavat liikkumisen palveluna -toimintatavan kehitystä, mikä mahdollistaa toimivien matkaketjujen rakentamisen. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että lippu- ja maksujärjestelmien avoimuus koskee kaikkia järjestelmiä - ei pelkästään viranomaisten hallinnoimia järjestelmiä.

Ympäristöministeriö kannattaa esityksen tavoitetta tukea uusia jakamistalouden toimintamalleja sekä yhteisöllisiä ratkaisuja liikennejärjestelmän kehittämisessä. Jakamistalous kasvattaa kiinnostusta muun muassa autojen yhteiskäyttöön sekä luo uusia ansaitsemismahdollisuuksia. Hallituksen esityksen perusteluissa on listattu positiivisia vaikutuksia mm. vähentyneinä päästöinä ja ruuhkina sekä parantuneena liikennejärjestelmänä kaupungeissa. Positiiviset vaikutukset edellyttävät kuitenkin merkittäviä käyttäjä- ja tarjoajamääriä. Lisäksi jakamispalveluita on monenlaisia ja niiden käyttötapojen suuri kirjo johtaa vaikeasti ennakoitaviin ja erilaisiin vaikutuksiin sekä liikennejärjestelmän että ympäristön kannalta. Mikäli käyttöönotto korvaa ja vähentää yksityisauton käyttöä, vaikutukset ovat melko suoraviivaisesti positiivisia. Jakamispalvelut voivat kuitenkin myös lisätä liikkumista ja kuljettamista. Lainsäädännöllisten muutosten lisäksi tarvitaan merkittävää muutosta liikkujien toimintatavoissa.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä huolellista ja monipuolista vaikutusten arviointia. Digitalisaatiolla ja liikenteen palveluistumisella voi olla merkittäviä vaikutuksia mm. kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuksiin ja siten on tärkeää selvittää muutosten vaikutuksia myös kansanterveyden näkökulmasta.

Ympäristöministeriö pitää hyvänä liiketoimintamahdollisuuksien avautumisen elinkeinoelämää tukevia vaikutuksia. Esityksen tavoite madaltaa liikennealalle tulon kynnystä on hyvä, ja se edistää myös saavutettavuutta sekä uusien liikkumisen muotojen yleistymistä. Jotta ns. ei-ammattimainen toiminta ei päädy harmaan talouden piiriin, olisi syytä luoda käyttäjälähtöinen tiedonvaihtoratkaisu, joka helpottaa verojen keräämistä ja maksamista erityisesti jakamistalouden palveluiden osalta. Esimer-

kiksi Virossa vastaavanlainen kokeilu on alkanut. Tällainen tiedonvaihtoratkaisu palvelisi myös laajemmin jakamistalouden ratkaisuja muissakin palveluissa.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä liikkumisen mahdollisuuksien turvaamista koko maassa. Liikennekaaren ehdotukset helpottavat liikkumispalveluiden kehittämistä yhteistyössä käyttäjien, elinkeinonelämän ja julkisen sektorin kesken. Valmistelussa tulee huomioida viranomaisten mahdollisuus ja velvollisuudet varmistaa käytettävän kaluston ympäristövaikutukset sekä palvelun riittävän laatuun kuten esteettömyyteen ja turvallisuuteen liittyvät ominaisuudet. Liikennekaaren ehdotusten vaikutusta liikkumisen palvelutason laatuun ja saavutettavuuteen tulee systemaattisesti seurata.

Yhdyskuntien toimivuuden ja maankäytön suunnittelun pitkäjänteisyyden kannalta luotettavan ja toimivan sekä eri väestöryhmien saavutettavissa olevan joukkoliikennejärjestelmän jatkuvuus tulee varmistaa. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että erityisesti suurilla kaupunkiseuduilla ja kaupungeissa asukkailla säilyy mahdollisuus käyttää ensisijaisesti vakiintuneisiin reitteihin, pysäkkeihin ja aikatauluihin perustuvaa monipuolista joukkoliikennejärjestelmää, jota liikennekaaren mahdollistamat uudet liikennepalvelut hyvin täydentävät ja tukevat.

Yleispiirteinen maankäytön suunnittelu ja maakuntakaavan valmistelu kytkeytyy alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimiseen. Liikennekaaren valmistelussa tulee huomioida maankäyttö- ja rakennuslain asettamat tavoitteet. Liikennekaaren tavoitteet tulee sovittaa myös yhteen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelun kanssa.

Ympäristöministeriö pitää hyvänä tavoitetta selkeyttää valvontaviranomaisten rooleja ja tehtäviä. Valmistelussa tulee huomioida parhaillaan käynnissä olevan aluehallintouudistuksen vaikutukset eri liikenteen alan toimijoiden tehtäväkenttiin, jotta liikennekaaren vaikutuksia ja eri toimijoiden vastuukysymyksiä voidaan arvioida luotettavasti. Myös ei-ammattimaisten liikenteenharjoittajien sekä välitys- ja yhdistämispalvelut tulee kytkeä osaksi valvontaa. Ympäristöministeriö toteaa myös, että liikennekaaren valmistelussa tulee huomioida taksilupien säännöstelyn vapauttamisen vaikutukset vaihtolovelvollisuuden ja yksityisyydensuojan säilymisen näkökulmasta koulu-, kela- yms. kuljetuksissa. Eri toimijoille tulisi myös asettaa velvollisuus ilmoittaa väärinkäytöksistä.

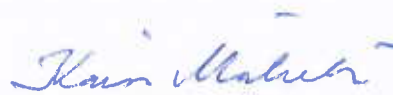
Palvelusopimusasetuksen mukainen toimivaltainen viranomaisen toimiessaan samalla alueiden käyttöä suunnittelevana viranomaisena voi asettaa palvelutasovaatimuksia alueen joukkoliikennejärjestelmälle. Valmistelussa tulee varmistaa toimivaltaisen viranomaisen edellytykset ostaa julkisesti tuetua liikennettä sekä määritellä valtion, maakunnallisten ja kunnallisten toimijoiden roolit erilaisten yhteistyömallien mahdollistajana ja velvoittajana, ja siten turvata julkinen liikenne alueilla, missä markkinaehtoista liikennettä ei synny. Markkinaehtoinen liikenne tulee voida kytkeä osaksi yhtenäistä ja toimivaa joukkoliikennejärjestelmää.

Ympäristöministeriö ei ota kantaa liikennekaaren sisältöön muilta osin kuin edellä mainittujen asioiden osalta.

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

Yli-insinööri

Kaisa Mäkelä